

Luonnonsuojelulain uudistus

Aika: tiistaina 30.3.2021, klo 9 – 16

Paikka: Teams

Osallistujat:

Riitta Rönn, pj.	Ympäristöministeriö, johdon tuki
Esko Hyvärinen, varapj.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Markku Vickholm	Metsähallitus
Aleksi Lehikoinen	Luonnontieteellinen keskusmuseo
Eero Melantie	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Minna Mättö	Kuntaliitto
Anne Raunio	Suomen ympäristökeskus
Jari Salila	Oikeusministeriö
Vilppu Talvitie	Maa- ja metsätalousministeriö
Tapani Veistola	Suomen luonnonsuojeluliitto
(Matti Kattainen	Suomen luonnonsuojeluliitto, osan aikaa)
Tiina Lovisa Solbär	Saamelaiskäräjät
Anna-Rosa Asikainen	Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto
Raija-Leena Ojanen	WWF-Suomi
Heidi Lettojärvi	Energiateollisuus
Tiina Vuoristo	Metsäteollisuus ry
Tia Laine-Ylijoki-Laakso	Ympäristöministeriö, ympäristönsuojeluosasto
Mirkka Saarela	Ympäristöministeriö, rakennetun ympäristön osasto
Johanna Korpi, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Pasi Kallio, siht.	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Läsnä:	
Arja Halinen	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Leila Suvantola	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Kirsi-Marja Lonkila	Ympäristöministeriö
Hanne Lohilahti	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Jaakko Kuosmanen	Suomen tiedeakatemia, Sofi
Nanna Särkkä	Suomen tiedeakatemia, Sofi
Mikael Hilden	Suomen ympäristökeskus
Kai Kokko	Helsingin yliopisto
Jari Kouki	Itä-Suomen yliopisto
Heini Kujala	Luonnontieteellinen keskusmuseo
Nina Nygren	Tampereen yliopisto
Outi Silfverberg	Ympäristötiedon foorumi

Asialista:

1. Kokouksen avaus, Riitta Rönn, YM

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti jäsenet tervetulleeksi.

2. Projektin varapuheenjohtajan nimeäminen

Projektin varapuheenjohtajana aiemmin toiminut Ilkka Heikkinen on jäänyt eläkkeelle ja hänen tilalleen uudeksi varapuheenjohtajaksi ehdotettiin ympäristöministeriön Esko Hyväristä.

Ehdotus hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Käytiin tiivis keskustelu Vilppu Talvitien esittämistä muutoksista edellisen kokouksen pöytäkirjaan. Osa ehdotuksista hyväksyttiin ja pöytäkirjan muutokset tallennetaan Tiimerin kokousaineistoon.

4. Vaikutusten arviointi LSL-uudistuksessa, YM

Johanna Korpi esitteli tiiviisti luonnonsuojelulain vaikutusten arviointia koskevan kokonaisuuden. Todettiin, että on tarpeen käydä vielä Kuntaliiton kanssa erillinen keskustelu viranomaisvaikutuksista. Todettiin lisäksi, että luontotyyppien suojeluehdotusten vaikutuksia selvitetään erillisellä hankkeella kevään aikana.

5. Tieteellisen tukiryhmän näkemykset vaikutusten arviointiin, tutkijaryhmä

Jaakko Kuosmanen (Sofi) tiivistä tutkijaryhmän työn lähtökohdat, työtavan ja työn etenemisen. Tämän jälkeen tiedetukiryhmä esitteli työnsä yhteenvedon. Yhteenvedo on mukana kokouksen aineistossa Tiimerissä.

Nina Nygren esitteli yhteenvedon kohdat 1 – 3: Luonnonsuojelusuunnittelun kehittäminen, Selvilläolovelvollisuus ja ennaltavaraantumisen periaate sekä saamelaiskulttuurin suoja.

Erityisesti luonnonsuojelusuunnittelun merkitys nähtiin luonnon monimuotoisuuden kannalta keskeisenä ja edistävän myös ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä luontotietoisuutta. Vaikutusten laajuus luonnon monimuotoisuuteen riippuu kuitenkin resursseista, konkreettisista tavoitteista sekä suunnitelmien toimeenpanosta. Yleisillä periaatteilla voi puolestaan olla vähintäänkin välillisiä positiivisia vaikutuksia, mikäli toimijoiden on selvítettävä toimintansa seurauksia ja vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen aiempaa laajemmin ja huolellisemmin. Toisaalta tämä saattaa aiheuttaa myös kustannuksia lisääntyneen tiedontarpeen seurauksena. Saamelaiskulttuurin suojalla nähtiin olevan merkitystä erityisesti perusoikeuksien turvaamisen näkökulmasta.

Keskustelussa todettiin vaikutusten arvioinnin olevan jossain määrin hankalaa, koska esimerkiksi suunnittelun käytännön toteutus vaikuttaa sen toimivuuteen. Suunnittelun kirjaamisen lain tasolle nähtiin

kuitenkin vahvistavan sen merkitystä. Saamelaisten oikeuksien vahvistamisen osalta nostettiin yhtäältä esiin suhde alueen muihin asukkaisiin, mutta toisaalta perustuslaista seuraava erityinen velvoite, mihin perustuslakivaliokuntakin on kiinnittänyt huomiota.

Jari Kouki esittelin yhteenvedon kohdat 4 – 6: Avustus luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen, luontotyyppien suojelun keinovalikoiman laajennus ja uudet suojelukategoriat ja pesien ja pesäpuiden suojelu sekä avustettu leviäminen.

Tutkijaryhmä piti avustusta oikein kohdennettuna positiivisena kannustimena ja avustettua leviämistä kannatettavana, joskin vaikuttavuudeltaan melko pienenä suojelukeinona. Sen sijaan luontotyyppien suojelun vahvistamista ryhmä piti yhtenä ekologisesti vaikuttavimmista ehdotuksista. Muutos on erittäin tärkeä monimuotoisuuden kannalta, ja siitä hyötyy samanaikaisesti suuri määrä eliölajeja. Todettiin kuitenkin, että suojeltavien luontotyyppien määrittelyyn liittyy vielä epävarmuutta ja soveltamiseen liikkumavaraa, mikä vaikuttaa myös tuloksiin. Luontotyyppisuojelelun vahvistaminen saattaa aiheuttaa myös yrityksille kustannuksia tilanteessa, jossa liiketoiminta luontotyyppisuojelelun alueella estyisi.

Keskustelussa nostettiin esiin, että ehdotusten taloudellisia vaikutuksia on käsitelty osin vaillinaisesti. Esitettiin, että ehdotuksiin tältä osin liittyisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, etenkin metsien ja rantakiinteistöjen käytön estymisestä johtuen. Lisäksi kiinnitettiin huomiota eri lakien välisiin yhteisvaikutuksiin. Tutkijaryhmä totesi, että taloudellisia vaikutuksia voi olla vaikea ennakoida, ja näkemykset vaikutuksista saattavat muuttua ajan myötä. Luontotyyppien suojelun vahvistaminen sai projektiryhmän jäseniltä kuitenkin myös laajaa kannatusta.

Heini Kujala esitteli yhteenvedon kohdat 7 – 9: uhanalaisten lajien ja luontotyyppien huomioonottamisvelvollisuus, ekologinen kompensatio ja luontotiedon hallinta. Huomioon ottamisen velvoitetta tutkijaryhmä piti tärkeänä, ja potentiaaliselta vaikuttavuudeltaan merkittävänä luonnon monimuotoisuudelle. Tutkijaryhmän mukaan sillä voidaan vahvistaa uhanalaisten lajien ja luontotyyppien asemaa ja parantaa uhanalaisten lajien ja luontotyyppien huomioonottamista lupia tai suunnitelmia hyväksyttäessä. Toisaalta osa toiminnasta jää soveltamisalan ulkopuolelle (kuten metsänkayttöilmoitukset), minkä nähtiin puolestaan vähentävän vaikuttavuutta. Tutkijaryhmä totesi, että velvoite saattaa aiheuttaa myös taloudellisia lisäkustannuksia. Tietojärjestelmän kehittäminen nähtiin merkittävänä keinona edistää monimuotoisuutta ja myös muuta sääntelyä. Ekologisessa kompensaatiossa ryhmä näki haasteita, mutta myös potentiaalia, mikäli esimerkiksi nykyisin hyvittämättä jäävät heikennykset kompensoidaan jatkossa. Positiivisiin vaikutuksiin liittyy kuitenkin epävarmuuksia ja riskinä on, että ekologinen kompensatio aiheuttaa lupakynnyksen alentumista ja poikkeuslupien määrän kasvua. Kompensaatiosäännökset saattavat yhtäältä aiheuttaa kustannuksia, että toisaalta mahdollistaa myös uusia tulonlähteitä. Myös viranomaisten työmäärä saattaa kompensatior myötä lisääntyä.

Keskustelussa todettiin, että kompensatior taloudellisia lisäkustannuksia ei olisi osattu kaikilta osin huomioida. Toisaalta myös luonnon heikkenemisestä aiheutuu kustannuksia ja yhteenvedossa on todettu, että kompensatio saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia.

Mikael Hilden esitteli lisäksi ilmastovaikutuksia koskevan erillisen yhteenvedon. Ilmastonmuutoksen hillintä nähtiin luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä, mutta samalla on huomioitava tavoitteiden väliset mahdolliset ristiriidat. Luonnonsuojelupolitiikan ja ilmastopolitiikan yhteensovittaminen ja johdonmukaisuus edellyttää näiden politiikka-alueiden välisten kytkösten tunnistamista ja huomioimista. Tätä tukevat mm. ehdotukset luonnonsuojelusuunnittelusta ja tietojärjestelmästä.

Kai Kokko esitteli perusoikeusvaikutuksia koskevan alustavan yhteenvedon. Yleishavaintona oli, että ehdotuksista saattaa joiltakin osin ja joihinkin perusoikeuksiin kohdistua lisää rajoituksia (verrattuna nykyiseen luonnonsuojelulakiin), mutta kokonaistarkastelussa perusoikeusvaikutukset ovat lakiluonnoksesta saatujen tietojen valossa positiivisia. Esimerkiksi varovaisuusperiaatetta ja selvilläolovelvollisuutta koskevilla ehdotuksilla lähtökohtaisesti vahvistetaan lakiluonnoksen tavoitteiden toteutumista, eivätkä ne yksinään näytä muodostavan merkittäviä omaisuudensuojan tai elinkeinovapauden ydinalueelle meneviä rajoituksia. Kyse on pitkälti oikeuskäytännössä valitsevan oikeustilan täsmentämisestä lailla.

Keskustelussa todettiin perusoikeusvaikutusten olevan eri perusoikeuksien välistä punnintaa, mikä täsmentyy valmistelun edetessä.

6. Lounastauko

7. Pykäläluonnokset ja perustelut, YM

Johanna Korpi ja Pasi Kallio esittelivät tiiviisti lakiehdotuksen lukujen 1, 6, 9, 12, 14 ja 15 pykälät perusteluineen. Näiden työstäminen jatkuu koko ajan.

Keskustelussa nousi esiin aiempien kokousten tavoin työryhmässä vallitsevat näkemyserot esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillinnän, varovaisuusperiaatteen ja selvilläolovelvollisuuden osalta. Suuri osa jäsenistä kannattaa näiden sisällyttämistä lakiin, mutta osa jäsenistä sitä myös vastustaa. Varovaisuusperiaatteen määritelmän osalta nostettiin esiin uuden 2 vaihtoehdon olevan parempi, mutta sen kynnystä (vakavat ja peruuttamattomat vahingot) pidettiin liian korkeana. Ilmaston osalta nostettiin esiin myös luonnonsuojelualueen perustamisedellytyksiin lisätyn uuden 6) kohdan sisältämän erityisen syyn epämääräisyys. Tätä pyritään tarkentamaan valmistelussa.

Luonnonsuojelun toteuttamisen osalta keskusteltiin mm. kumulatiivisten korvausten huomioon ottamisen tarpeesta, sietämisvelvollisuudesta ja korvausten rajapinnasta suhteessa maankäyttö- ja rakennuslakiin. Muutoksenhaun osalta valitusoikeuden laajentamisesta esitettiin sekä puoltavia että sitä vastustavia näkemyksiä.

8. Tauko

9. Eri lakien rajapintatarkastelu, YM

Johanna Korpi ja Pasi Kallio kävivät läpi eri rajapintalakien kokonaisuutta erillisten muistioiden kautta.

a) Rajapintalakien kokonaisuus (muistio 1)

Keskustelussa todettiin, että osin tarkastelu on turhan tekninen ja kaivattiin tarkennusta, etenkin suhteesta maankäyttö- ja rakennuslakiin ja metsälakiin. Todettiin, että muistiossa on käyty läpi selkeät rajapinnat ja MRL:n ja LSL:n valmistelussa tehdään yhteistyötä.

b) Luontotyyppisuojelelun kehittäminen luonnonsuojelulaissa, vesilaissa ja metsälaissa (muistio 2)

Keskustelussa käytiin läpi tilannetta mm. purojen osalta ja ehdotusta pidettiin joidenkin jäsenien puolesta ongelmallisena. Mikäli muutoksia tehdään, ne tulisi tehdä LSL:iin, ei vesilakiin. Lisäksi on huomioitava vaikutukset esim. rantakiinteistöjen käytön kannalta. Pohdittava, onko tietyille suojelluille luontotyypeille oikeampi paikka LSL vai vesilaki. Luontotyyppien vahvistaminen vesilaissa sai jäseniltä myös kannatusta. Korvausten näkökulmasta puolestaan LSL:a pidettiin perustellumpana. Metsälain osalta MMM ei kannata ehdotuksia, ja tälle on poliittinen linjaus olemassa. Puheenjohtaja totesi, että lainsäädännön tavoitteet edellyttävät, että suojelua on edistettävä, ja asia tulee ratkaista.

c) Luonnonsuojelulain ja kaivoslain välinen rajapinta (muistio 3)

Kaivoslain osalta keskusteltiin sihteeristön ehdotuksesta kieltää malmisetsintä luonnonsuojelualueilla. Ehdotus sai kannatusta, mutta kategorista kieltä pidettiin myös ongelmallisena. Todettiin malminetsinnän menetelmien aiheuttavan usein kielteisiä vaikutuksia luonnonsuojelualueille ja geologisten tutkimusten osalta toivottiin tarkennusta. Sääntely kytkeytyy myös käynnissä olevaan kaivoslain uudistukseen.

Todettiin, että jäsenet voivat lähettää kirjallisia kommentteja 7.4.2021 mennessä

10. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 20.4.2021 klo 9 – 12. Aineisto toimitetaan aikataulusta johtuen vasta pe 16.4.2021.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.